

De danske entomologiske foreninger er pr. 1.2.2004:

Entomologisk Forening
c/o Zoologisk Museum
Universitetsparken 15
2100 København Ø
Foreningens hjemmeside: <http://www.zmuc.dk/EntoWeb/entomologiskforening>

Entomologisk Selskab for Fyn
c/o Niels Lykke
Lindegårdsvej 99
5450 Otterup
Tel. 64 82 43 86
E-mail: niels.lykke@mail.tele.dk

Fynske Entomologer
c/o Michael Kavin
Klokkens Kvarter 53
5220 Odense SØ
Tel. 66 15 54 77
E-mail: ami-kavin@mail.tele.dk
Foreningens hjemmeside: <http://www.fynskeentomologer.dk>

Lepidopterologisk Forening
c/o Jens Lyngsøe
Hvidehusvej 32,
3450 Allerød
Tel. 48 17 49 22
E-mail: Heatherlake@wanadoo.dk
Foreningens hjemmeside: <http://www.lepidoptera.dk>

Nordjysk Lepidopterologklub
c/o Kristian Knudsen
Vestre Skovvej 11
9574 Bælum
Tel. 98 33 71 90
E-mail: krknu@daks.dk
Foreningens hjemmeside: <http://nlk.ninja.dk>

Århus Entomologklub
c/o Erik Christensen
Rudolph Wulffs Gade 1, 1.
8000 Århus C
Tel. 86 14 18 67
E-mail: ech@stofanet.dk
Foreningens hjemmeside: <http://www.aarhus-entomologklub.dk>

Retningslinier for indsamling og undersøgelser af insekter i naturen

Betydningen af entomologiske indsamlinger og aktiviteter i naturen

Insekter udgør både i Danmark og i resten verden størstedelen af artsrigdommen af planter og dyr. Alene her i landet er der fundet omkring 18.000 forskellige insektarter.

De danske entomologiske foreninger er helt centrale for opbygningen og udvekslingen af viden om Danmarks insektfauna. Medlemmerne findes bl.a. blandt de personer og institutioner, der professionelt beskæftiger sig med forskning og andre undersøgelser af insekterne, deres udbredelse og levevis. Langt de fleste er imidlertid amatører. I Danmark og de nordeuropæiske lande har der gennem århundreder været en betydelig tradition for, at meget af vores viden om insekter bliver tilvejebragt gennem amatørernes indsamlinger og publikationer.

Den faunistiske udforskning af Danmarks insektfauna (dvs. studiet af hvilke insektarter der findes hvor) baserer sig i høj grad - for visse grupper næsten udelukkende - på det materiale, som amatører har indsamlet. Denne viden er bl.a. grundlag for, at entomologerne kan bistå myndighederne med at vurdere ændringer af arters hyppighed og udbredelse. Mange grundlæggende publikationer om vores insektfauna udarbejdes fortsat af amatørerne selv. Alt dette arbejde foregår efter videnskabelige - og faglige kriterier.

Arter opståen hænger nøje sammen med tilpasninger til omgivelsernes miljø over lange tidsperioder. Det høje artsantal tyder på, at mange insektarter er yderst specialiserede og dermed ofte meget sårbare overfor hurtige ændringer af miljøet. Truslen mod de naturlige insektbestande ligger primært i miljøændringer, og det er af største vigtighed, at landet til stadighed er dækket af et fintmasket observatørnet af kyndige entomologer, som kan underrette myndigheder og naturbeskyttelsesorganisationer, når bestande af lokale, sjældne eller på anden måde særligt interessante insekter bringes i fare ved miljøændringer. Der er således flere grunde til at ønske, at amatør-entomologien skal fastholde, og gerne styrke, sin position i Danmark.

Indsamling og andre registreringer af insekter byder i sig selv på rige naturoplevelser så som erkendelsen af den variation og det samspil, som naturen er opbygget af. Uanset at en samling af insekter eller plukkede planter på nogen kan virke som et paradoks, kommer man ikke udenom den positive betydning, indsamling har for bevarelsen og forståelsen af naturen.

En synlig og målrettet indsamling af insekter betragtes imidlertid i vore dage tit med modvilje fra omverdenen - især når det drejer sig om store og smukke insekter.

9. Fangstudstyr, herunder lamper, skal placeres på en måde, der ikke generer naboer eller trafikken.

10. Fælder til almindelige indsamlingsformål kan omfatte lys-, sukkerloknings- og andre fældetyper, som fanger insekterne levende. For natsommerfuglenes vedkommende kan dette f.eks. være en lysfælde fyldt med æggebakker. Hvis fælden blot står i skyggen i dagtimerne, vil dyrene i reglen sidde roligt hele dagen og kan let undersøges. Fangede dyr, som ikke anvendes, bør efter undersøgelsen sættes ud på et sted, hvor de kan skjule sig, f.eks. i skygge under buske eller i højt græs. For andre insektgruppers vedkommende kan det i visse tilfælde være nødvendigt med fældetyper som vinduesfælder, faldfælder og andre fældetyper, hvor insekterne aflives.

11. Indsamling af natsommerfugle ved hjælp af udendørs lysfælder, der er indrettet, så insekterne dræbes ved fangsten, må ikke finde sted. Dette gælder dog ikke for offentlige myndigheders og -institutioners fangst af insekter, når dette sker til videnskabelige formål eller i undersøgelsesøjemed, eller hvis Skov- og Naturstyrelsen har givet tilladelse til fangsten (jf. Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 430 af 2. juni 2002 *). De entomologiske foreninger har tilsluttet sig, at denne form for indsamlingsvirksomhed kun kan finde sted som led i et nøjere beskrevet undersøgelsesprojekt forestået af Zoologisk Museum (København), hvor registrering af arterne indsendes til Zoologisk Museum. Indsamling af natsommerfugle ved hjælp af udendørs lysfælder med dræbende gift falder således udenfor almindelig insektsamlervirksomhed, men kan benyttes også af amatører i forbindelse med projekter som ovenfor nævnt. Dispensation fra Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 430 *) søges for en sæson af gangen skriftligt til Skov og Naturstyrelsen c/o Entomologisk Afdeling, Zoologisk Museum, Universitetsparken 15, 2100 Ø. Skal der gives dispensation, skal ansøgningen fremsendes senest 1. maj det pågældende år. Der stilles en række krav om indrapportering af fangster fra fælderne. Disse oplyses ved henvendelse til en af de danske entomologiske foreninger eller til Zoologisk Museum.

12. De danske entomologiske foreninger er enige om, at indsamling af insekter i Danmark eller i udlandet med salg for øje ikke er foreneligt med god insektsamlerskik.

En central og væsentlig del af entomologers aktiviteter udgøres af indsamling og andre undersøgelser i naturen. Derfor er det vigtigt, at disse aktiviteter dyrkes på en måde, som kan forstås og betragtes med velvilje af såvel de øvrige naturbeskyttelsesorganisationer som af den øvrige offentlighed. Af den grund er det magtpåliggende for de danske entomologiske foreninger, at medlemmerne overholder retningslinierne i denne folder.

Almindelige regler om indsamling

1. Før indsamling bør det undersøges, om det er nødvendigt at indhente tilladelse fra ejeren eller myndigheder til at samle og færdes i det pågældende område.
2. Overhold altid de foreliggende regler og tilladelser om færdsel og indsamling i området. Generelt gældende er Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 842 af 4. september 2000 *) med regler for offentlighedens adgang til naturen.
3. Tag hensyn til andres naturinteresser og til ynglende fugle. Skån vegetationen, ikke mindst lokale eller sjældne planter.
4. Entomologer, der arbejder i stubbe eller henfaldende træ, bør efter at have afsluttet deres undersøgelser lægge løsnet bark og dødt ved på plads.
5. Sten, stammer og grene, som er blevet flyttet, bør altid lægges tilbage i deres oprindelige stilling.
6. Mos, vandplanter, høbunker, kompostbunker og andet, som er blevet undersøgt for insekter, bør ligeledes lægges tilbage på deres oprindelige plads eller på anden vis bringes i orden efter en undersøgelse.
7. Grene og kviste af træer og buske, inden i hvilke der lever insekter, bør i forbindelse med indsamling afskæres med rosensaks, sav eller lignende og ikke brækkes af.
8. Ved enhver form for indsamling: sørg for at efterlade biotopen i en sådan tilstand, at arten/arterne har en fremtid på stedet og fortsat kan overleve der.

Naturlige insektbestande vil på grund af deres store forplantningsevne kun sjældent være sårbare overfor små indgreb - herunder almindelig insektsamlervirksomhed - medmindre bestandene er meget tæt på at uddø. Her skal årsagen ofte findes i ødelæggelsen af deres miljø og levested. Årsagerne, der mindre synligt dræber langt flere insekter og ofte ødelægger bestandenes levesteder kan eksempelvis være opdyrkning af levesteder, fældning af gamle træer, sprøjtning med bekæmpelsesmidler, tilførsel af næringsstoffer, anlæg af veje og bebyggelse samt trafikken.

De fleste insekter er meget små dyr og mange af arterne ligner hinanden til forveksling. Derfor er mikroskopiske undersøgelser og dermed aflivning af dyrene tit en nødvendighed for blot at kunne kende arterne fra hinanden. Nye arter, og arter som tidligere blev antaget for en enkelt art, men i virkeligheden består af flere arter, opdages stadig tit ved mikroskopiske undersøgelser. I sådanne tilfælde, og for at kunne justere ældre tiders fejlbestemmelser, er et velbevaret samlingsmateriale af afgørende betydning.

Der savnes stadig overordentlig megen viden om mange insekters udbredelse, adfærd, livsforløb, generationsforhold, fødebiologi etc. I en række tilfælde vil udenlandsk viden om en arts biologi ikke kunne overføres på danske forhold. Det er derfor meget vigtigt, at amatør-entomologer vil lægge endnu mere tid i studier, som ikke er direkte samlingsrelaterede. For sådanne studier vil det også gælde, at indgangen hertil praktisk talt altid vil være arbejdet med en samling. Herved opnås en grundlæggende viden, som er nødvendig for at kunne foretage fremtidige undersøgelser. Af hensyn til den videnskabelige udforskning af den danske insektfauna er det ønskeligt, at der til stadighed findes en stor kreds af aktive og seriøse insektsamlere.

Nærmere oplysninger om de lokale foreninger fås ved henvendelse til Entomologisk Fagudvalg (EFU) og Entomologisk Forenings sekretær på Zoologisk Museum, København (eller udstillingen/informationen samme sted).

Adressen er

Zoologisk Museum
Universitetsparken 15
2100 København Ø
mrk. 'Entomologiske Foreninger'

Indsamling af lokale og sjældne insekter

13. Følgende insektarter er fredet i Danmark ifølge Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 430 af 2. juni 2002 *): **Sommerfuglene** *Lycaena dispar* (Stor ildfugl), *Maculinea arion* (Sortpletlet blåfugl), *Parnassius mnemosyne* (Mnemosyne), *Coenonympha hero* (Herorandøje), *Eurodryas aurinia* (Hedepletvinge), **billerne** *Dytiscus latissimus* (Bred vandkalv), *Graphoderus bilineatus* (Lys skivevandkalv), *Osmoderma eremita* (Eremit), *Lucanus cervus* (Eghjort) og **guldsmedene** *Aeshna viridis* (Grøn mosaikguldsmed), *Ophiogomphus cecilia* (Grøn kølleguldsmed), *Leucorrhinia pectoralis* (Stor kær guldsmed).

14. Desuden omfatter bekendtgørelsen regler imod bl.a. opbevaring, transport og konservering af andre insektarter, der er på Bernkonventionens bilag 2 eller EF-habitatdirektivets bilag 4 *). Blandt disse har følgende været påvist i eller nær Danmark: *Sympecma braueri* (art af vandnymfer), *Stylurus flavipes* (art af flodguldsmede), *Leucorrhinia caudalis* (Åkande-Kærguldsmed), samt *Leucorrhinia albifrons* (Østlig Kærguldsmed), samt sommerfuglene *Parnassius apollo* (Apollo) og *Hypodryas maturna* (Askepletvinge).

14b. På fredede arealer skal fredningsbestemmelserne for området overholdes. Sådanne bestemmelser kan blandt andet omfatte konkrete lokalitetsbestemte artsfredninger enten af nærmere bestemte arter eller af truede og sjældne arter generelt.

15. Enkelte arter kan være omfattet af de såkaldte "frivillige indsamlingsstop", der er begrænsninger i den indsamling, en række arter kan udsættes for af entomologerne. Disse restriktioner meddeles gennem de entomologiske foreninger og EFU (Entomologisk Fagudvalg) jævnfør tidligere indgået aftale med Skov- og Naturstyrelsen. De til enhver tid gældende indsamlingsstop kan læses i "Fund af Storsommerfugle i Danmark", der udgives hvert år, eller oplyses ved henvendelse til en af de danske entomologiske foreninger.

16. Hvis man i sin færden i naturen opdager – sikkert eller sandsynligt – en ynglende bestand af en art, som ikke har en eller flere nuværende danske ynglende bestande, skal man – når man indsamler belæg for bestandens

eksistens – udvise størst mulig hensynsfuldhed overfor den formodede population og dens levested. Denne hensynsfuldhed skal udvises overfor alle stadier og levestedet med det formål at give arten de bedst mulige betingelser for at udvikle en livskraftig population på stedet.

17. Lokale eller sparsomt forekommende arter samt arter, hvis larver lever iøjnefaldende på let kendelige planter, og som derfor må anses for at være særligt sårbare, bør indsamles skånsomt og bør skånes helt i de år, hvor bestanden er fåtallig.

18. Ved eftersøgning af lokale arter bør samleren søge disse på nye steder, frem for at indsamle eksemplarer på velkendte lokaliteter.

19. Ved indsamling af larver må der ikke hjemtages flere eksemplarer, end der kan skaffes foder til, og overskydende, klækkede eksemplarer bør kun udsættes efter en nøje vurdering af lokalitetens bæreevne. I tilfælde af udsætning **skal** dette ske på den lokalitet, hvor indsamlingen foregik.

20. Det anses for uetisk og unødvendigt at indsamle større antal af individer af samme art på samme lokalitet inden for en kort periode. Hvad større antal er afhænger af hvilken insektgruppe, der er tale om, og de forskellige indsamlingsmetoder, der knytter sig til de enkelte insektgrupper. For den mest indsamlede insektgruppe – sommerfuglene – forstås ved større antal serier på væsentligt mere end 10 eksemplarer.

21. De danske entomologiske foreninger er enige om, at personer, der bevidst groft tilsidesætter en eller flere af ovennævnte retningslinier, skal retvises, og såfremt dette ikke fører til det ønskede resultat, vil pågældende blive udelukket fra medlemskab af enhver af de danske entomologiske foreninger.

*) De nævnte bekendtgørelser m.v. er de ved denne publikations offentliggørelse gældende dokumenter.